

Over LANTAARNTJES & GLAZENMAKERS

Libellen zijn met name in de zomer actief en overwinteren bijna allemaal als ei of larve in het water. Ze hebben een bijzondere manier van voortplanten. Het mannetje verplaatst voorafgaand aan de paring, zaadcellen vanuit zijn achterlijf naar een holte net achter zijn borststuk. Tijdens de paring buigt het vrouwtje, dat door het mannetje achter de kop wordt vastgehouden, haar achterlijf naar het borststuk van het mannetje. De vorm die dan ontstaat, noemen we het paringswiel.

Paringswiel steenrode heidelibell

Na de paring gaat het vrouwtje over tot het afzetten van de eitjes. Bij sommige soorten blijven de mannetjes in

Ei-afzet azuurwaterjuffer

tandem aan het vrouwtje vastzitten totdat de vrouwtjes de eitjes hebben afgezet, andere soorten bewaken het vrouwtje tijdens de eiafzet. De vrouwtjes zetten de eitjes af in een vochtige omgeving, meestal in het water of tussen waterplanten. Sommige juffers verdwijnen tijdens de eiafzet zelfs helemaal onder water om hun eitjes in onderwaterplanten af te zetten.

Larven die uit de eitjes komen leven onder water en zijn echte jagers. Onder andere wormpjes, muggenlarven en kikkervisjes staan op het menu. De larve groeit, vervelt een aantal keren en ondergaat veranderingen die hem voorbereiden op een leven als volwassen libel. Hoe lang die ontwikkeling duurt, is afhankelijk van de soort. Bij de meeste soorten duurt dat ongeveer 1 of 2 jaar, met uitersten tot vijf jaar! Veel langer dus dan hun leven als volwassen libel. Als de larve voldoende is ontwikkeld, begint het zogenaamde uitsluipen. De larve kruipt uit het water en gaat aan een rechtopstaande waterplant hangen. Riet, zeggen of biezen zijn goede voorbeelden hiervan. Dan barst de huid achter de kop open. De libel kruipt uit het larvehuidje en vervolgens worden de vleugels en het achterlijf opgepompt. De lege larvehuidje blijft achter op de stengel. Je kunt die huidjes vinden door te zoeken in de oeverzone, tot ongeveer een halve meter boven het water, tussen de stengels van de planten. Libellen zelf leven van allerlei vliegende insecten.

Het uitsluipen van een grote keizerlibel

Libellen op de Hoge Veluwe

Libellen planten zich voort bij water, maar als de dieren nog jong en nog niet geslachtsrijp zijn zitten ze soms kilometers van het dichtstbijzijnde water vandaan. Je kunt ze dus

Vrijwel iedereen ziet op warme zomerdagen op de Veluwe wel kleine blauwe juffers en grote libellen vliegen. Wat veel mensen niet weten, is dat in Nederland ongeveer 65 soorten libellen voorkomen. Vergeleken met de ons omringende landen is dat veel, zeker wanneer je bedenkt dat Nederland erg klein is. Dit komt omdat Nederland bijzonder rijk is aan water en waterrijke natuurgebieden. Vennen, rivieren en beken: we hebben het allemaal. Op de Hoge Veluwe zijn de afgelopen 10 jaar meer dan 40 soorten aangetroffen.

werkelijk overal op de Hoge Veluwe aantreffen. Libellen zijn erg mobiel en verschijnen dan ook snel wanneer de omstandigheden geschikt zijn. Een lantaarntje bijvoorbeeld, zal de weg naar een nieuw gegraven plasje snel weten te vinden! Op de Hoge Veluwe zijn de afgelopen 10 jaar meer dan 40 soorten libellen aangetroffen en dat is een erg hoog aantal. Het Nationaal Park is een belangrijk libellengebied. Ook een aantal bedreigde en zeldzame soorten komt hier nog voor. We bespreken hieronder een aantal talrijke of karakteristieke soorten.

Deelensche Wasch, een goede libellenplek

Watersnuffel

Watersnuffel, typisch voor zure vennen

De watersnuffel is de meest talrijke soort van de Hoge Veluwe. Op topdagen kun je soms boven een ven vele honderden tot duizenden watersnuffels zien vliegen. Echt positief is dit niet, want de watersnuffel is een indicator van zure omstandigheden. Juist in sterk verzuurde vennen lopen de aantallen zeer hoog op. De mannetjes vliegen in een rechte lijn heel laag over het water ('snuffelen') en gaan regelmatig zitten op uit het water stekende planten.

Grote keizerlibel

De opvallende grote keizerlibel, met een felgroen borststuk en een prachtig blauw achterlijf vliegt van half mei tot en met eind oktober. De mannetjes patrouilleren langdurig boven water en oever, waarbij ze hun achterlijf kenmerkend licht gebogen houden. Andere grote libellen worden verjaagd.

Een vliegende grote keizerlibel

Viervlek

Vanaf begin mei sluipen de larven uit en in de weken daarna is hij volop aanwezig. De Viervlek is onmiskenbaar met zijn bruingrijze kleur en vooral de vier donkere vlekken in beide vleugelparen (waardoor er acht duidelijke vlekken te zien zijn). Dat de Viervlek een voorjaarslibel is kun je ook zien aan zijn uiterlijk. Over het hele achterlijf heeft hij donzige haartjes, die hem een grijs uiterlijk geven. Die haartjes zorgen er voor dat hij de weinige warmte in het voorjaar beter kan vasthouden.

Een van de talrijkste libellen: viervlek

Zwarte heidelibel

De zwarte heidelibel komen we juist meer tegen in de tweede helft van de zomer. Het is een 'echte libel', maar wel een van de kleinere. De vrouwtjes zijn geel met zwart,

Een mannetje zwarte heidelibel

de geslachtsrijpe mannetjes worden bijna helemaal zwart. Ze zitten op stengels langs de waterkant, maar hebben geen vaste zitplaats. Ze vliegen regelmatig kleine stukjes en zoeken daarbij naar vrouwtjes om mee te paren.

Venglazenmaker

De venglazenmaker staat op kwetbaar op de Rode Lijst. Venglazenmakers zijn vooral in de middag actief. Jagende dieren worden vaak langs bosranden en boven beschutte heidevelden gezien, op meestal meer dan drie meter hoogte. Mannetjes verdedigen een territorium bij het water door op ca. een meter boven water en oevervegetatie heen en weer te vliegen en regelmatig stil te hangen in de lucht. Ze houden hierbij het achterlijf recht en schuin omhoog, in tegenstelling tot mannetjes grote keizerlibel, die hun achterlijf horizontaal en licht naar beneden gekromd houden.

Een Rode Lijstsoort: venglazenmaker

Waterjuffers en echte libellen.

Libellen worden in twee groepen onderverdeeld: de waterjuffers en de 'echte libellen'. Juffers zijn slanke en meestal kleine libellen die rustig vliegen. In rust liggen de vleugels meestal langs het achterlijf. Het lantaarntje, de azuurwaterjuffer en de vuurjuffer zijn waterjuffers die veel voorkomen. 'Echte libellen' zijn veel robuuster. Het zijn vaak goede en snelle vliegers en de achtervleugel is breder dan de voorvleugel. In rust houden ze hun vleugels uitgespreid. De blauwe glazenmaker en de platbuik zijn voorbeelden van echte libellen.

Meer weten? Ga naar: www.libellennet.nl
of naar www.vlinderstichting.nl.

*Een juffer: hout-
pantserjuffer*

*Een 'echte libel':
paardenbijter*

